

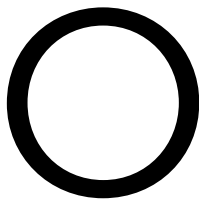

MAAK ZELF EEN BEPLANTINGSPLAN!

ALS EEN RITMISCH MUZIEK- STUK

Wil jij een border als een klinkend muziekstuk, waaraan alles klopt, zowel het ritme, de maat als het tempo? Met enige planten kennis in huis, kun je zelf aan de slag met het beplantingsplan voor je nieuwe border (of tuin!). Tuinontwerper Laura Knoops laat aan de hand van dit beplantingsplan voor de schaduw zien hoe zij te werk gaat.

TEKST: KRISTEL ENGELEN FOTO'S: LAURA KNOOPS

p welke grond tuinier je? Gaat het om zand, leem of klei? Welke borders komen in de zon te liggen? En welke in de schaduw?

Dit zijn belangrijke punten om rekening mee te houden wanneer je aan de slag wilt met een beplantingsplan. Voor de eerste twee punten geldt: bezoek een kweker in je buurt, die weet precies wat er op jouw grondsoort kan groeien. Voor het tweede kun je de volgende richtlijn hanteren: volle zon betekent 5 uur of meer zon per dag, halfschaduw betekent 2 tot 4 uur zon per dag, en schaduwplanten staan het liefst minder dan 2 uur per dag in de zon.

AAN DE SLAG: KNIPPEN & PLAKKEN

Weet je al welke kant je op wilt? Wil je een border op kleur of mag alles erin? Blader door (oude) tuintijdschriften en kwekerscatalogi om te ontdekken wat je mooi vindt. Scheur uit wat je aanspreekt. Je kunt de planten op kleur selecteren en ze in een collage plakken. Houd hierbij meteen rekening met bovengenoemde punten: kunnen ze wel in de zon of schaduw groeien? En aarden ze in jouw grondsoort?

BEGIN MET WINTERB(L)OEIERS

In de zomer is je tuin toch wel gezellig, begin daarom met het uitkiezen van planten die ofwel wintergroen zijn, ofwel op een andere manier een mooi beeld geven in de late herfst of winter. In dit beplantingsplan zie je *Helleborus*, die zijn groene blad behoudt, en *Hakonechloa*, een Japans siergrasje met een mooie, gele herfstkleur. Ook zie je hier varens en siergrassen, waarvan sommige groen blijven en andere bruin verkleuren. 'Bruin is ook een kleur', zegt Piet Oudolf, en zo is dat ook.

Sierwaarde kan zitten in afgestorven blad, uitgebloeide zaaddozen of stevige stengels. In deze tuin blijft geitenbaard (*Aruncus dioicus*) overeind, de uitgebloeide aartjes blijven in de plant. Judaspenning (*Lunaria annua*) blijft mooi dankzij de bruine 'centjes' in het najaar.

BRENG STRUCTUUR AAN

Heesters tussen de vaste planten maken een beplantingsplan rijker en dragen bij

IN DE ZOMER IS JE TUIN TOCH WEL GEZELLIG, BEGIN DAAROM MET DE WINTERB(L)OEIERS.

aan de structuur. In dit plan is gewerkt met sneeuwbal (*Viburnum davidii*) en een groep *Skimmia*'s.

ZORG VOOR RITME EN HERHALING

De planten of heesters die je uitkiest, kun je meteen gaan herhalen. Dit zorgt voor herkenbaarheid, continuïteit en eenheid in je plan. Wanneer je elke plant maar één keer laat voorkomen, valt de border uiteen. Vergelijk het met een muziekstuk: het ritme van de drum vormt de basis. Dat heb je in een beplanting ook nodig: een stevige basis die herhaald wordt.

ZORG VOOR CONTRAST

Veel mensen hebben de neiging om de focus op de bloei te leggen. Besef dat de bloei van planten vaak van korte duur is, het

contrast in bladtextuur is veel belangrijker. In een schaduwtuin zoals hier gaat dat nog meer op, omdat de bloei meer ingetogen is. Let met name op contrasten in bladstructuur. Om nog even terug te grijpen naar dat ritmische muziekstuk; een muziekstuk met alleen fluiten en triangels, klinkt niet prettig. Het wordt een stuk mooier met een bas en een drum erbij. Zo is het ook met enkel fijnbladige planten zoals varens, siergrassen, lievevrouwebedstro en leliegras; ze zouden de border alleen maar chaotisch maken. Je kunt tegenwicht aanbrengen door grootbladige planten toe te voegen, zoals dat hier gedaan is met tafelblad (*Astilboides tabularis*), schout-bij-nacht (*Rodgersia* 'Chocolate Wings' en *Rodgersia aesculifolia*) en *Helleborus*.

MAAK EEN BLOEIKALENDER

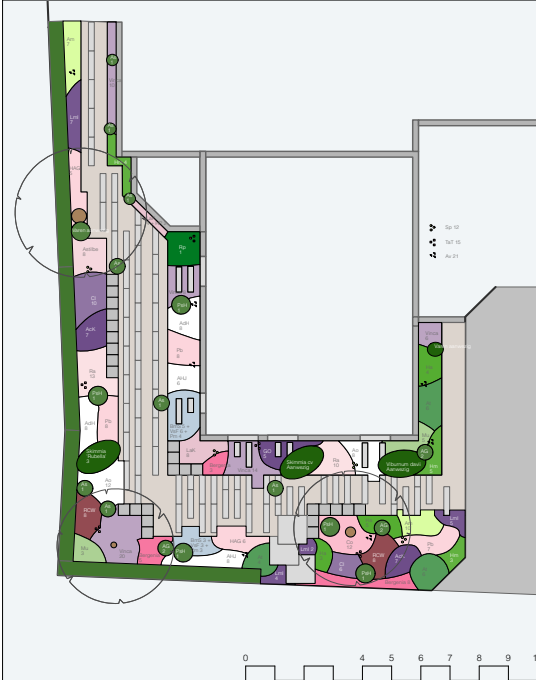
Of het nu gaat om een vurige zonnborder of om een ingetogen schaduwtuin, probeer ernaar te streven om van april tot november iets in bloei te hebben. Een bloeikalender kan je helpen om overzicht te krijgen in de verschillende bloeitijden. In dit schema zie je de plantennamen met erachter de bloeitijden staan, waardoor je gemakkelijk kunt overzien wat er per maand in bloei staat en welke planten er groen zijn in die maand. Je kunt hier de planten invullen die je in de inspiratiefase had uitgescheurd; zoek de juiste bloemaanden erbij en zet ze in het schema. Je kunt in het schema ook bladkleuren intekenen, zo krijg je zicht op kleurcombinaties van blad en bloem. Als je moet gaan selecteren: kies dan voor planten die het langst bloeien. *Geranium* 'Orion' bijvoorbeeld bloeit van mei tot oktober.

ZORG VOOR CONTRASTEN IN BLADKLEUREN

Planten als *Rodgersia* 'Chocolate Wings' en sierrabarber (*Rheum*) met een rode onderkant, zorgen voor minstens zoveel spanning als bloeiende planten. Ook kun je met groenschakeringen spelen. Zo vormen donkergroene bladplanten zoals *Liriope* en *Helleborus* een mooi contrast met *Brunnera* (bontbladig) en wijfjesvaren *Athyrium* 'Ghost' (zilverbladig).

MAAK EEN BOLLENPLAN

Voor de periode van januari tot april zijn bloembollen waardevol, ze vervroegen het bloeiseizoen met 3 of 4 maanden. Sneeuwkllokjes en winterakonieten bloeien al in de winter en kunnen aangevuld worden met latere bollen, zoals krokussen, knikkende vogelmelk (*Ornithogalum nutans*) en Spaanse hyacint. Kies je voor stinzenbollen, zoals hier, dan vermeerderen ze zich in je tuin. Het worden er dus alleen maar meer! Je kunt alvast gaan inventariseren welke bollen er in jouw beplantingsplan passen, maar ga pas aan de slag met het bollenplan, als je beplantingsplan af is. Je kunt dan de bollen intekenen in het beplantingsplan (maak een kopietje). Zo kun je meteen zien onder welke plant je de bollen wilt planten; of de kleuren combineren en of ze qua tijdsbestek een match zijn. Wat we met dat laatste bedoelen: bij voorkeur komen de vaste planten vlak na de bloei van de betreffende bollen op, zodat de

**DOWNLOAD
HET PLAN**

**Spreekt de afgebeelde
schaduwtuin jou aan?
Het beplantingsplan en
de bijbehorende bloei-
kalender staan online!
Scan de QR-code &
downloaden maar!**

tuinseizoen.com/beplantingsplan-voor-de-schaduw

uitgebloeide stengels snel overgroeid worden. Let ook op dat je geen bollen tekent onder wintergroene planten, of laatbloeiende bollen onder planten die vroeg opkomen, zoals *Brunnera*.

DE PERFECTE HOOGTEOPBOUW

In een klassieke border zie je vaak de hoogste planten achteraan staan, maar

een border wordt een stuk levendiger wanneer je een hoge plant op de voorgrond laat treden. Natuurlijk is het niet handig om een manshoge plant voorin te zetten, maar een plant van 80 cm voorin zorgt juist voor meer dynamiek. Planten met een transparante groeiwijze, zoals ruit (*Thalictrum*), kunnen overal tussen.

DE GROOTTE VAN DE GROEPEN

Van een solitair (een structuurplant) heb je er soms maar één nodig, andere planten kun je het beste in groepen aanplanten. Hoe groot die groepen dan moeten zijn? Tafelblad bijvoorbeeld wordt groot, dus dan is drie planten vaak al meer dan genoeg. Maar lievrouwbedstro mag in groepen van wel tien stuks. Over de plantafstand: een vuistregel is zeven planten per m², maar de concurrentiegevoeligheid van de

TIP Wissel de bloeiwijzen af. Combineer horizontale bloeiwijzen (schermen) met verticale bloeiwijzen (aren) voor een spannend contrast.

Een tof beplantingsplan van Laura?

Weinig plantenkennis in huis? Dan kun je altijd nog een beplantingsplan laten maken door de expert, zoals Laura Knoops van Toffe Tuinen. Afhankelijk van de complexiteit van het plan, betaal je hiervoor tussen de € 500 en € 1000. Laura: "Een toffe tuin gaat verder dan alleen zelf genieten, maar heeft ook natuurwaarde. Vogels, insecten en kleine zoogdieren voelen zich er in thuis. Als tuinontwerper wil ik graag een bijdrage leveren aan het terugbrengen van de natuur op de aarde. De beplanting speelt hierin een belangrijke rol, daarom maak ik weelderige beplantingsconcepten die divers zijn. Ik laat zelfs ruimte voor inheemse planten." **Toffe Tuinen • Winssen • www.toffetuinen.nl**

plant speelt ook mee. Zo wordt de herfst-anemoon snel groot, die kan een trage groeier als *Rodgersia* al snel verdringen. Staat er op het plantlabel een diameter vermeld? Hanteer dan voor de plantafstand de diameter van beide (volwassen) planten opgeteld, gedeeld door 2.

EEN HOGE PLANT VOORIN ZORGT VOOR DYNAMIEK.

Tekenen maar!

Heb je al een tuinschets of tuintekening klaarliggen? Ideaal, want hierop kun je de beplanting eenvoudig intekenen. In andere gevallen moet je de tuin of borders eerst op schaal tekenen. Vervolgens kun je de plantgroepen (op schaal) intekenen en ze een passende kleur geven.

Laura maakte dit beplantingsplan voor de schaduw in Vectorworks, betaalde ontwerpsoftware. “Het voordeel van een computerschets, is dat het plan eenvoudig aan te passen is. Ik kan de vakjes een kleur geven naar de bloeikleur of bladkleur en maak een aparte laag aan voor de wintergroene planten én een laag voor de bloembollen. Zo zie ik meteen of er ruimte is voor een vroege of late bol.”

STRUCTUURPLANTEN, GATENVULLERS EN BODEMBEDEKKERS

Misschien hoor je deze termen vaker terug, maar weet je ook wat ermee bedoeld wordt? In feite hoef je hier niets mee te doen, maar het kan wel houvast bieden. Zorg dat je de categorieën afwisselt en dat de gatenvullers steun hebben aan de structuurplanten.

- * Structuurplanten zijn planten met een stevige habitusvorm, wat wil zeggen dat ze een opgaande groeiwijze hebben, soms polvormend zijn en goed rechtop blijven staan zonder steun. Vaak zijn het ook de planten die voor winterse sierwaarde zorgen (zoals *Helleborus* en veel soorten siergrassen).
- * Gatenvullers hebben een losse groeiwijze, ze hebben andere planten nodig waar ze tegenaan kunnen leunen; van zichzelf zijn ze vrij slap. Wanneer je ze tussen structuurplanten zet, kun je er mooi lege ruimtes mee opvullen; de stengels groeien gemakkelijk tussen andere planten door. *Lunaria* bijvoorbeeld, is door het beplantingsplan heen ‘geweefd’. Monnikskap is ook een echte gatenvuller. Gatenvullers kunnen tevens ook weefplanten zijn; dit zijn planten die zichzelf verspreiden, zoals *Verbena*, *Aquilegia* en *Smyrnium*. Je kunt ze eenvoudig verwijderen wanneer het er te veel worden.
- * Bodembedekkende planten zijn vaak lage planten die makkelijk breed uitstoeien, zoals *Geranium*, *Alchemilla* en *Vinca*. Ze bedekken de bodem snel en gaan daarmee onkruidgroei tegen.